

سوالات امتحان نهایی فارسی ۳ خرداد

به نام خدا

نام و نام خانوادگی:	رشته: همه رشته‌ها	ساعت شروع: ۸ صبح	سؤالات آزمون نهایی درس: فارسی ۳
مدت امتحان:	۹۰ دقیقه	تاریخ امتحان:	۱۴۰۲/۰۳/۰۴
تعداد صفحات:	۴ صفحه	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	

دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خردادماه سال ۱۴۰۲ مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش <http://aee.medu.gov.ir>

ردیف	نمره	سوالات (پاسخ برگ دارد)
------	------	------------------------

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱	کدام معنی از واژه «سامان» در مصراح «با جان بودن به عشق در سامان نیست» <u>برنمی‌آید؟</u> ت) میسر (ب) در خور (الف) امکان	۰/۲۵
۲	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) باز زین و برگ را بر گرده <u>کهرها</u> و کرندها نهادند. ب) من بیم آن داشتم که مورد <u>عتاب معلم</u> واقع گردم. پ) زیستان دان، نه از ارکان، که کوتاه‌دیدگی باشد که خطی کز خرد خیزد، تو آن را از <u>بنان</u> بینی	۰/۷۵
۳	با توجه به متن زیر، شکل درست واژه‌ای را که املای آن <u>غلط</u> است، بنویسید. [معلم] لباسی را که جز در روز توزیع جوایز یا در هنگامی که بازرس به مدرسه می‌آمد نمی‌پوشید، بر تن کرده بود. گذشته از آن، تمام اتفاق درس را ابهت و شکوهی که مخصوصاً مواقع رسمی است، فرا گرفته بود اما آنچه بیشتر مایع شگفتی من گشت، آن بود که بر روی نیمکت‌هایی که در مواقع عادی خالی بود، جماعتی را از مردان دهکده دیدم که نشسته بودند.«	۰/۲۵
۴	کدام یک از ابیات زیر، فاقد <u>غلط املایی</u> است? الف) چو او را بدیدند بر خاست غو ب) نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی	۰/۲۵
۵	از میان واژگان زیر، املای کدام واژه، به هردو شکل صحیح است? «اتراق / اطراف»، «جناغ / جناق»، «حتاکی / هتاکی»، «حمایل / همایل».	۰/۲۵
۶	در کدام گزینه املای واژه‌ای <u>غلط</u> است؟ شکل درست آن را بنویسید. الف) نمی‌پذیرفتید؛ بیانه می‌آوردید و طفره می‌رفتید. ب) آن وقت من هرچه اسرار و تعارف می‌کنم، تو بیشتر ابا و امتناع می‌ورزی.	۰/۵
۷	در هریک از جمله‌های زیر، املای درست را از داخل کمانک برگزینید. الف) پس از او عمومی بزرگم برجسته ترین شاگرد (حوزه / حوضه) ادیب بزرگ بود. ب) از مکاید فعلش به جهان بر منتند و از کربت جورش راه (غربت / قربت) گرفتند. پ) قدری برای بهجا آمدن احوال و تسکین (قلیان / غلیان) درونی در حیاط قدم زدم.	۰/۷۵
۸	در کدام گزینه «حذف به قرینه معنایی» صورت <u>پذیرفته</u> است? الف) عشق من، خنده تو / در تاریک ترین لحظه‌ها می‌شکفده. ب) پادشه را کرم باید تا بر او گرد آیند و رحمت تا در پناه دولتش ایمن نشینند. پ) گر آتش دل نهفته داری ت) گفت: «نزدیک است والی را سرای؛ آنجا شویم» گفت: «والی از کجا در خانه خمّار نیست؟»	۰/۲۵
۹	زمان و نوع فعل «نخستین جمله» در همه عبارات زیر، به <u>جز عبارت</u> ..... یکسان است. الف) داشتم می‌گفتم آن شب نیز / سورت سرمای دی بیدادها می‌کرد. ب) در باب آن مسئله معهود، خاطرمن داشت کم کم به کلی آسوده می‌شد. پ) با تمام نیرویی که داشت می‌دوید. هر از گاهی صدای تیر یا انفجاری او را به خود می‌آورد. ت) کار داشت به دلخواه انجام می‌یافت که ناگهان از دهنم در رفت که آخر آقایان، حیف نیست از چنین غازی گذشت؟	۰/۲۵

ادامه سوالات در صفحه دوم

نام و نام خانوادگی:	دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داولطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خردآدماه سال ۱۴۰۲	رشته: همه رشته‌ها	ساعت شروع: ۸ صبح	سوالات آزمون نهایی درس: فارسی ۳
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفات: ۴		

نمره	سؤالات (پاسخ برگ دارد)	ردیف
------	------------------------	------

۰/۲۵	در بیت زیر، چند «مفهول» وجود دارد؟ بگفت: اندھه خوند و جان فروشنده	۱۰
۰/۲۵	ضمیر پیوسته، در کدام مصراع، «وابسته وابسته» است؟ بعد چندی که گشودش چشم رخش خود را دید بس که خونش رفته بود از تن بس که زهر زخم‌ها کاریش گویی از تن حس و هوشش رفته بود و داشت می‌خوابید	۱۱
۰/۲۵	در بیت «به دستور فرمود تا ساروان / هیون آرد از دشت صد کاروان»: الف) کدام واژه در جایگاه «ممیز» است? ب) جمله «پیرو» یا «وابسته» را مشخص کنید.	۱۲
۰/۲۵	در متن «کلمه استاد را به پیشنهاد ایشان اختیار کردم اما خوش ندارم زیاد استعمال کنم. همه حضار یک صدا تصدیق کردند که تخلصی بس بجاست و سزاوار ایشان است.» الف) نوع وابسته وابسته را بنویسید. ب) نمودار پیکانی آن رارسم نمایید.	۱۳
۰/۵	با توجه به بیت‌های زیر، درستی یا نادرستی هریک از موارد داده شده را تعیین کنید. ای مادر سرسپید، بشنو این پند سیاه‌بخت فرزند بخروش چو اژدهای گرزه الف) در گروه اسمی «شرزه شیر ارغند» واژه «شیر» هسته است. ب) ترکیب «مادر سرسپید» وصفی و ترکیب «سیاه‌بخت فرزند» اضافی است.	۱۴
۰/۲۵	در عبارت «چون برسیدم بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت»: الف) جمله «پایه» یا «هسته» را مشخص کنید. ب) نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را، به ترتیب، بنویسید.	۱۵
۰/۵	در سروده «تھمن، گرد سجستانی / کوه کوهان، مرد مرستان / رستم دستان / در تگ تاریک ژرف چاه پهناور / کشته هر سو بر کف و دیواره‌هایش نیزه و خنجر... / در بن این چاه آبش زهر شمشیر و سنان، گم بود»: الف) نوع نخستین نقش تبعی را بنویسید. ب) «و» در جمله پایانی، حرف عطف است یا ربط؟ پ) نشانه «ان» در واژه مشخص شده، مفهوم «شباهت» دارد یا «جمع»؟	۱۶

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱	ایات زیر را به شکلی درست کامل کنید. بُود لبریز از عشقت وجودم؛ میهن ای میهن	۱۷
	.....	الف)
	.....	ب) دارد اسارت تو به زینب اشارتی

نام و نام خانوادگی: دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داولطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خردآدماه سال ۱۴۰۲ مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش پرورش http://aee.medu.gov.ir	رشته: همه رشته ها تعداد صفحات: ۴	ساعت شروع: ۸ صبح تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۳/۰۴	سوالات آزمون نهایی درس: فارسی ۳
---	-------------------------------------	--	---------------------------------

ردیف	سوالات (پاسخ برگ دارد)	نمره								
۱۸	در عبارات زیر، جاهای خالی را، به درستی، پُر کنید. الف) کتاب «بینوایان» اثر ..... است. ب) کتاب ..... نوشته «ظهیری سمرقندی» است.	۰/۵								
۱۹	نام آفرینندگان آثاری را که نویسنده آنها نادرست ذکر شده، بنویسید. بخارای من، ایل من: محمد بهمن بیگی / تذکرة الاولیا: عطار / تمہیدات: شهاب الدین سهروردی / قصہ شیرین فرهاد: نظامی	۰/۵								
۲۰	در تشبيه موجود در بیت زیر، «مشبه» کدام است؟ بر کن ز بُن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم بر کند	۰/۲۵								
۲۱	آرایه ادبی مناسب هر بیت را برگزینید. الف) با اهل فنا دارد هر کس شریک رنگی ب) زمانه گر بزند آتشم به خرم عمر	۰/۵								
۲۲	وازگان پدیدآورنده آرایه لفظی «سجع» در عبارت زیر، کدام‌اند؟ هر نفسی که فرومی‌رود ممد حیات است و چون برمی‌آید مُفرح ذات.	۰/۵								
۲۳	جاهای خالی عبارات زیر را، به درستی، پُر کنید. الف) کاربرد واژگان قافیه در بیت زیر، سبب خلق آرایه ادبی «.....» شده است. ب) آتش است این پانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد نیست باد ب) در مصراع نخست بیت زیر، کاربرد آرایه‌های ..... و ..... مشهود است. پ) در بیت زیر، کاربرد آرایه‌های «تشبیه»، «مراوات نظری»، «تلمیح» و «.....» مشهود است. چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان؟	۱								
۲۴	آرایه ادبی مناسب با هر سروده را در برابر آن بنویسید. (یک آرایه اضافه است) <table border="1"><tr><td>۱- ایهام</td><td>الف) آتش عشق است کاندر نی فتاد</td></tr><tr><td>۲- تضمین</td><td>ب) چون رود امیدوارم؛ بی تابم و بی قرارم من می‌روم سوی دریا؛ جای قرار من و تو</td></tr><tr><td>۳- حسن تعلیل</td><td>پ) گرچه بیرون تیره بود و سرد همچون ترس / قهوه خانه گرم و روشن بود همچون شرم</td></tr><tr><td>۴- حس‌آمیزی</td><td></td></tr></table>	۱- ایهام	الف) آتش عشق است کاندر نی فتاد	۲- تضمین	ب) چون رود امیدوارم؛ بی تابم و بی قرارم من می‌روم سوی دریا؛ جای قرار من و تو	۳- حسن تعلیل	پ) گرچه بیرون تیره بود و سرد همچون ترس / قهوه خانه گرم و روشن بود همچون شرم	۴- حس‌آمیزی		۰/۷۵
۱- ایهام	الف) آتش عشق است کاندر نی فتاد									
۲- تضمین	ب) چون رود امیدوارم؛ بی تابم و بی قرارم من می‌روم سوی دریا؛ جای قرار من و تو									
۳- حسن تعلیل	پ) گرچه بیرون تیره بود و سرد همچون ترس / قهوه خانه گرم و روشن بود همچون شرم									
۴- حس‌آمیزی										

قالمرو فکری (۸ نمره)

۲۵	شاعر در بیت زیر، به بیدادگری کدام پادشاه اشاره دارد؟ آن کسی را که در این مُلک، سلیمان کردیم ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است	۰/۲۵
۲۶	مولانا در بیت زیر، چه کسانی را سزاوار همراهی «عارف» دانسته است؟ پرده‌هایش پرده‌های ما درید	۰/۲۵
۲۷	«ضرورت توصل به مرشد و مراد» از مفهوم کدام بیت برمی‌آید؟ الف) در عالم پیر، هر کجا برنایی است ب) آیین طریق از نفس پیر مغان یافت	۰/۲۵

نام و نام خانوادگی:	دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خردآدمه سال ۱۴۰۲	رشته: همه رشته‌ها	ساعت شروع: ۸ صبح	سؤالات آزمون نهایی درس: فارسی ۳
مدت امتحان:	۹۰ دقیقه	تاریخ امتحان:	۱۴۰۲/۰۳/۰۴	
تعداد صفحات:	۴	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		

ردیف	سوالات (پاسخ برگ دارد)	نمره
۲۸	بیت «نشاط غربت از دل کی بَرَدْ حُبَّ وطن بیرون؟ / به تختِ مِصرم اماً جای در بیت‌الحَزَنْ دارم» به کدام داستان اشاره دارد؟	۰/۲۵
۲۹	عبارت «و آنچه را قدیمی است قدیمی ندانم که تو از آن منی و من از آن تو. درست مانند نخستین باری که نام زیبای تو را تلاوت کردم.» کدام مفهوم را خاطرنشان می‌سازد؟ الف) غیرت و توانایی معشوق (ب) جاودانگی و تق‌دنس عشق (پ) کرامت و مهربانی معشوق (ت) وصف‌ناپذیری و زیبایی عشق	۰/۲۵
۳۰	با توجه به ابیات زیر، مراد از «پیر خردمند» گیست؟ «چه خوش فرمود آن پیر خردمند لب خندان بیاور چون لب جام»	۰/۲۵
۳۱	مراد از «این سخن» در بیت زیر چیست؟ «سیاوش چنین گفت کای شهریار که دوزخ مرا زین سخن گشت خوار»	۰/۲۵
۳۲	شاعر در سروده زیر، علاقه خود به محبوبش را به چه موضوعی پیوند زده است؟ «خندهات را می‌خواهم / چون گلی که در انتظارش بودم / گل آبی، گل سرخ کشورم که مرا می‌خواند.»	۰/۲۵
۳۳	شاعر در بیت زیر، شنونده را برای بهره بردن از سخنان گوینده، به چه چیزی فرا خوانده است؟ «مستمع صاحب سخن را بر سر کار آورَد غنچه خاموش بلبل را به گفتار آورَد»	۰/۲۵
۳۴	مقصود از آخرین جمله عبارت «با آخرین رمق‌هایتان داد زدید و به همه دستور دادید که بروند... به یک نفر هم گفتید که به برادر محسن خبر بدده که ادامه حمله را در دست بگیرد.» چیست؟	۰/۲۵
۳۵	بیت «صدهزاران سایهٔ جاوید تو / گم شده بینی ز یک خورشید تو» و بیت زیر، بر کدام مفهوم مشترک تأکید دارند؟ «وصلت آن کس یافت کز خود شد فنا هر که فانی شد ز خود، مردانه‌ای است»	۰/۵
۳۶	بیت «چنان آمد اسپ و قبای سوار / که گفتی سمن داشت اندر کنار» را با مضمون بیت زیر مقایسه کنید. «آتش ابراهیم را نبود زیان	۰/۵
۳۷	در متن «ناله‌های گریه‌آلود آن روح در دمند و تنها را می‌شنوم. ناله‌های گریه‌آلود آن امام راستین و بزرگم را که همچون این شیعه‌گمنام و غریب‌ش، در کنار آن مدینهٔ پلید و در قلب آن کویر بی‌فریاد، سر در حلقوم چاه می‌بُرد و می‌گریست.» منظور از «امام راستین و بزرگ» و «شیعه‌گمنام و غریب»، به ترتیب، چه کسانی است؟	۰/۵
۳۸	معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. الف) عصارهٔ تاکی به قدرت او شهد فایق شده. ب) متکلم وحده و مجلس آرای بلاعارض شده است. پ) حیات از عشق می‌شناس و ممات بی عشق می‌یاب. ت) بعد از این وادی استغنا بود ث) اگر کوه آتش بود، بسپرم ج) یک قصه بیش نیست غم عشق وین عجب چ) با آنکه جیب و جام من از مال و می‌تهی است ح) آنجا در آن برزخ سرد، در کوچه‌های غم و درد	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
۲۰	جمع نمره	پیروز باشید.

ردیف	پاسخها	نمره
------	--------	------

همکاران گرامی، خدا قوت، لطفاً به پاسخ‌های درست و مشابه نمره اختصاص دهید.

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱	۵۳ ص ۰/۲۵ مصلحت.	۰/۲۵ ساعت شروع: ۸ صبح
۲	۷۹ ص ۰/۲۵ الف) اسب یا استری که به رنگ سرخ تیره است. ۱۵۷ ص ۰/۲۵ ب) سرزنش، ملامت، تندي. ۱۴۷ ص ۰/۲۵ پ) سرانگشت.	۰/۷۵ تعداد صفحات: ۲
۳	۱۵۸ ص ۰/۲۵ مایه.	۰/۲۵ تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۳/۰۴
۴	۱۰۴ ص ۰/۲۵ الف) یا «چو او را بدیدند برخاست غو/ که آمد ز آتش برون شاه نو».	۰/۲۵ رشتہ: همه رشتہ‌ها
۵	۹۳ ص ۰/۲۵ «جناق/ جناغ».	۰/۲۵ مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
۶	۱۳۶ ص ۰/۲۵ ب) یا «آن وقت من هرچه اسرار و تعارف می‌کنم، تو بیشتر ابا و امتناع می‌ورزی.»	۰/۵ اصرار.
۷	۱۴۰ ص ۰/۲۵ ب) غربت. ۷۱ ص ۰/۲۵ الف) حوزه.	۰/۷۵
۸	۱۰۸ ص ۰/۲۵ ب) یا پادشه را کرم باید تا بر او گرد آیند و رحمت تا در پناه دولتش ایمن نشینند.	۰/۲۵
۹	۱۴۶ ص ۰/۲۵ ب) یا «با تمام نیرویی که داشت می‌دوید. هر از گاهی صدای تیر یا انفجاری او را به خود می‌آورد.»	۰/۲۵
۱۰	۲۰ ص ۰/۲۵ چهار مفعول.	۰/۲۵
۱۱	۱۱۲ ص ۰/۲۵ بس که زهر زخم‌ها کاریش.	۰/۲۵
۱۲	۱۰۱ ص ۰/۲۵ ب) تا ساروان هیون آرد از دشت صد کاروان.	۰/۵ الف) کاروان.
۱۳	۰/۲۵ ب) قید صفت. ۱۳۷ ص ۰/۲۵ ب) تخلصی بس بجا	۰/۵
۱۴	۳۵ ص ۰/۲۵ ب) نادرست. الف) درست.	۰/۵
۱۵	۱۴ ص ۰/۲۵ ب) مفعول. ۰/۲۵ ب) مست: مسنند. ۰/۲۵ ب) مست: گلم چنان مست کرد.	۰/۷۵
۱۶	۱۱۲ ص ۰/۲۵ ب) جمع. ۰/۲۵ ب) عطف. ۰/۲۵ ب) بدل.	۰/۷۵

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱۷	الف) تنبیه یاد تو در تار و پودم میهنه ای میهنه. ۰/۵ ص ۱۱۷ ب) از اشتیاق کیست که چشمکت کشیده راه. ۰/۵ ص ۹۷	۱ نادرنست. ۰/۲۵ ب)
۱۸	الف) ویکتور هوگو. ۰/۲۵ ص ۶۳ ب) سندبادنامه.	۰/۵
۱۹	۱۲۸ ص ۰/۲۵ ب) تمهیدات: عین القضاط همدانی. ۰/۲۵ ص ۵۳ قصه شیرین فرهاد: احمد عربلو. ۰/۲۵ ص ۴۳	
۲۰	۰/۲۵ ص ۳۵ ظلم.	۰/۲۵
۲۱	۰/۲۵ ص ۵۰ الف) مجاز. ۰/۲۵ ص ۱۱۵ ب) تشخیص.	۰/۵
۲۲	۰/۵ ص ۱۲ حیات، ذات.	
۲۳	۰/۲۵ ص ۱۳ الف) جناس همسان (جناس نام). ۰/۲۵ ص ۴۷ ب) کنایه. ۰/۲۵ ص ۱۲۷ پ) اسلوب معادله.	۱

ادامه پاسخ‌ها در صفحه دوم

ساعت شروع: ۸ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	رشته: همه رشته‌ها
تعداد صفحات: ۲	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۳/۰۴	
مرکز ارزشیابی و تصمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خردادماه سال ۱۴۰۲

ردیف	پاسخها	نمره
------	--------	------

۰/۷۵	الف) ۳- حسن تعلیل. ۰/۲۵ ص ۰/۲۵ ب) ۱- ایهام. ۰/۲۵ ص ۰/۲۵ پ) ۴- حس آمیزی.	۲۴
------	---	----

قلمرو فکری (۸ نمره)

۰/۲۵	محمدعلی شاه قاجار.	۲۵
۰/۲۵	هجران کشیده‌ها یا کسانی که از معشوق دور مانده‌اند.	۲۶
۰/۲۵	(ب) یا «آیین طریق از نفس پیر مغان یافت / آن خضر که فرخنده‌پی‌اش نام نهادند».	۲۷
۰/۲۵	داستان یوسف (ع).	۲۸
۰/۲۵	(ب) یا «جاؤدانگی و تقدس عشق».	۲۹
۰/۲۵	حافظ.	۳۰
۰/۲۵	تهمت.	۳۱
۰/۲۵	میهن‌دوستی.	۳۲
۰/۲۵	سکوت.	۳۳
۰/۲۵	به عهده گرفتن فرماندهی.	۳۴
۰/۵	فنا شدن عاشق در وجود معشوق (یا هر مفهوم مشابه).	۳۵
۰/۵	به انسان بی‌گناه یا درست کار آسیبی نمی‌رسد (یا هر مفهوم مشابه).	۳۶
۰/۵	حضرت علی (ع).	۳۷
۰/۵	الف) شیره درخت انگور با قدرت او، عسلی خالص شده.	۳۸
۰/۵	ب) تنها گوینده جمع و بزم آرای بدون رقیب شده بود.	
۰/۵	پ) زندگی را حاصل عشق بدان و مرگ را در عاشق نبودن، جستجو کن.	
۰/۵	ت) پس از این، بیابان استغنا و بی‌نیازی است [که] در آن، ادعای (لاف زدن) و معنا (حقیقت) وجود ندارد.	
۰/۵	ث) اگر این آتش مانند کوه باشد از آن عبور می‌کنم؛ گذشتن از این راه باریک برای من کاری آسان است.	
۰/۵	ج) داستان عشق یک ماجرا بیشتر نیست؛ اما عجیب آنکه آن را از هر کس می‌شنوم، غیر تکراری است.	
۰/۵	چ) با آنکه جیبم از مال و جامم از شراب، خالی است (تهی دست هستم)، اما آسایشی دارم که جمشید نیز آن را نداشت.	
۰/۵	ح) در دوران تسلط حکومت ظلم، در محیط پر از غم و رنج جامعه، چشمان ما، تنها شاهد ظلم و ستم بود.	
۰	جمع نمره.	۰